

Трубачева Світлана,
*кандидат педагогічних наук, старший науковий
співробітник відділу дидактики
Інституту педагогіки НАПН України, Україна*

МЕТАПРЕДМЕТНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ ЗМІСТУ ОСВІТИ В УМОВАХ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ

Метапредметний підхід дає змогу трактувати освіту як приналежне кожній людині прагнення до пізнання. Основними ідеями метапредметного підходу в освіті можна вважати ідеї інтеграції, узагальнення, цілісності та системності у пізнанні. Поняття «метапізнання» введено у психологію Дж. Флейвеллом, який визначав його як систему знань людини про особливості власної пізнавальної сфери і способи її контролю.

Метапредметність у навчанні старшокласників певним чином спрямована на розуміння та оволодіння універсальними способами пізнавальної діяльності, що забезпечують одержання, перетворення і використання знань; володіння навичками аналізу та оцінки інформації з позицій її властивостей, практичної,

особистої і суспільної значущості, вміння застосовувати їх у своїй діяльності. Метапредметні знання визначаються як універсальні знання, які допомагають самостійно, творчо та критично мислити, формувати здатність до самореалізації та як усвідомлений і осмислений результат пізнавальної діяльності, на основі якого формується цілісна картина світу, яка має рефлексивний характер і сприяє усвідомленню та саморегуляції учнями процесів своєї життєдіяльності.

Побудова змісту навчання на основі метапредметного підходу має свої особливості. Відбору змісту має передувати визначення цілей навчального предмета. О. Лебедев виділяє декілька груп цілей: перша група цілей на рівні предметного змісту - це цілі—«інтенції», тобто цілі, що визначають ціннісні орієнтації, світоглядні установки, розвиток інтересів, формування потреб і досягнення інших особистісних результатів. Друга група цілей вивчення предмета містить цілі, що описують «станцію призначення», тобто досягнення результатів, які школа може гарантувати. У складі цієї групи виділяється чотири види цілей: цілі, що моделюють метапредметні результати, які можна досягати при взаємодії ряду предметів; цілі, що визначають метапредметні результати, які можна досягти в рамках предмета, але можна використовувати і при вивченні інших предметів або у інших видах діяльності; цілі, орієнтовані на засвоєння знань і умінь, що забезпечують загальнокультурну компетентність учнів, їх здатність розбиратися у певних проблемах і пояснювати певні явища дійсності; цілі, орієнтовані на засвоєння знань і умінь, які мають опорне значення для профільної освіти, певного напрямку профілізації [1].

Зміст навчального матеріалу для профільного навчання, який проектується з урахуванням метапредметного підходу має базуватися на фундаментальному ядрі змісту освіти, що включає: систему знань про світ, його природну, соціальну, технологічну та інші складові; інтегровані знання стосовно цілісної картини світу, узагальнені та систематизовані знання щодо світу майбутніх професій, метазнання і універсальні способи навчальної діяльності учнів, які забезпечують умови для формування в учнів ключових компетентностей та інших

метаособливостей особистості (позицій, поглядів, світогляду, системи цінностей, когнітивних схем, досвіду, установок, готовності до вибору майбутньої професії) [2; 3].

Метапредметному змісту і метапредметним результатам повинні відповідати найбільш узагальнені навчальні досягнення - ключові компетентності. Сюди також відносяться навчальні результати, які мають загальнонавчальний та міжпредметний характер. До таких результатів навчання можна віднести загальнонавчальні компетентності та компетентності професійного самовизначення старшокласників.

Список використаних джерел

1. Лебедев О.Е. Компетентностный подход в образовании / О.Е.Лебедев // Школьные технологии. - 2004. - № 5. - С. 3-12.
2. Трубачева С.Е. Метапредметна діяльність старшокласників в умовах профільного навчання / С.Е. Трубачева, О.В. Черноус // Науковий вісник Ужгородського університету. Ужгород : УЖНУ, 2016. - Вип. 1(38) - С. 298-302. - (Серія Педагогіка. Соціальна робота).
3. Трубачева С.Е. Формування навчальних компетентностей в умовах професійно зорієнтованого освітнього середовища навчального закладу / С.Е. Трубачева, С.І. Трубачев // Педагогіка: традиції и інновації : матер. IV Міжнародн. науч.-практ. конф. (г. Запоріжжє, 17-18 февр. 2017 г.). - Херсон : Изд. дом «Гельветика», 2017. - Ч. II. - С. 105-108.